

Пилипенко О.П.

старший викладач,

Національний університет біоресурсів і природокористування

ВИЩА ВЕТЕРИНАРНА ОСВІТА НІМЕЧЧИНИ І БОЛОНСЬКИЙ ПРОЦЕС

Німеччина, позиціонуючи себе, з одного боку, одним з ініціаторів та активних учасників процесу євроінтеграції в освітянській галузі, а, з іншого боку, залишаючись взірцем поміркованості і розсудливості серед європейських країн, реформує свою систему вищої ветеринарної освіти досить виважено, зберігаючи класичні академічні освітні традиції.

Процес запровадження ступеневої підготовки фахівців у Німеччині розпочався в 1997 р. Університетам Німеччини надали право підготовки студентів за 2 варіантами: класичним і європейським варіантом підготовки бакалаврів і магістрів «В/М» (Bachelor / Master). У 1998 р. були прийняті доповнення до Рамкового закону про вищу освіту Німеччини, що затвердили необхідні вимоги для реалізації Болонської декларації в цій країні.

У німецькій вищій ветеринарній освіті існує сегментація загального циклу навчання на доклінічну і клінічну частини з складанням по завершенню навчання Державного іспиту [1]. Введення двох рівнів вищої освіти (Bachelor / Master) для фахівців ветеринарного профілю в Німеччині було заблоковано представниками освітніх сфер медицини та ветеринарії цієї країни [9]. Отриманий після першого циклу навчання (бакалаврату) рівень компетенцій і знань, на їх думку, не є достатньо конкурентноспроможним на ринку праці, тобто фахівці ветеринарного профілю після отримання ступеня бакалавра не мають кар'єрних перспектив [4]. Багато німецьких науковців схиляються до думки про неподільність ветеринарної освіти, тому що всі її спеціалізації мають один теоретичний академічний фундаментальний блок і надбудовуються одне над ним [6, с. 5].

Федеральна Асоціація Ветеринарів Німеччини також виступає проти введення двоциклового навчання для фахівців ветеринарного профілю і диференціює цей процес як запровадження штучного поділу ветеринарії як цілісної спеціальності. Федеральна асоціація практикуючих ветеринарних лікарів Німеччини вбачає в реалізації рішень Болонського процесу щодо поділу на нові освітні рівні системи вищої ветеринарної освіти загрозу погіршення якості самої освіти і наполягає на тому, що навіть після п'яти з половиною років ветеринарної освіти випускники є «професійно дієздатними» (berufsfähig), але ще не «професійно спроможними» (berufsfertig). Ця асоціація не бачить також ринку праці для випускників бакалаврських програм ветеринарного профілю.

Введення кредитної системи ECTS (Європейська Credit Transfer System) як одна з умов Болонських домовленостей було виконано в усіх 5 вищих ветеринарних навчальних закладах Німеччини [8]. У деяких країнах з введенням кредитної системи ECTS була запроваджена двохступенева підготовка бакалавр-магістр «В/М» (Bachelor/Master) на ветеринарних факультетах університетів [3, с. 6].

При розгляді наступного пункту подальшого виконання Болонських угод – проведення атестацій EAEVE, потрібно зауважити, що Німеччина займає позицію лідера по впровадженню цього пункту в освітянське життя. Зовнішню оцінку діяльності закладів ветеринарної освіти на європейському освітньому просторі проводить Європейська Асоціація закладів ветеринарної освіти (EAEVE). 98 з 110 навчальних ветеринарних закладів Європи в 2012 році були членами EAEVE. До головних завдань цієї організації відносяться підтримка і розвиток ветеринарної освіти в Європі. EAEVE організує разом з Федерацією Ветеринарних Університетів Європи (FVE -Federation of Veterinarians of Europe) систему проведення атестацій в європейських університетах (European System of Evaluation of Veterinary Training) [7, с. 39-40]. Асоціацією EAEVE був створений список компетенцій майбутніх ветеринарів («day-one skills»), якими повинні оволодівати майбутні фахівці ветеринарного профілю вже на початку професійної кар'єри [2].

Атестації закладів ветеринарної освіти Європейською Асоціацією (EAEVE) проводяться в два етапи. Перший етап включає в себе перевірку відповідності підготовки студентів вимогам європейських кваліфікаційних рамок 2005 / 36 / ЕС та офіційного визнання асоціацією EAEVE даного навчального закладу. Другим етапом є проведення акредитацій з більш строгими вимогами з боку EAEVE.

Розглядаючи такий пункт виконання Болонських угод як розширення мобільності університетської освіти, потрібно наголосити, що Німеччина посідає одне з ключових місць в міжнародному співробітництві і участі студентів у міжнародних проектах. Це підтверджується, наприклад, активною участю студентів ветеринарного факультету Мюнхенського університету в програмі ERASMUS [1]. Терміни навчання і стажування можуть становити від 3 місяців до 1 року (в сумі до 2 років). ERASMUS входить в програму Євросоюзу «Безперервна освіта 2007 – 2013» (Lifelong Learning Programme 2007–2013).

Що стосується практичної підготовки студентів, то згідно зі статистикою 58% випускників ветеринарних факультетів працюють практикуючими ветеринарами в клініках, що вимагає від випускників відмінної клінічної підготовки. Завдяки §3 і §4 Постанови про надання безстрокового дозволу на провадження діяльності лікаря-ветеринара (TAppV 2006) вищі ветеринарні навчальні заклади можуть збільшувати кількість навчальних годин клінічної підготовки за рахунок зменшення

кількості годин науково-теоретичного блоку. Таким чином, з'являється можливість запровадження нових форм організації навчального процесу підготовки фахівців ветеринарного профілю [5, с. 51].

З метою покращення клінічної підготовки на ветеринарному факультеті Мюнхенського університету Людвіга-Максиміліана Мюнхені під час літнього семестру 2005 р. був введений так званий «ротаційний рік» («клінічна ротація» студентів) (Klinische Rotation) або «інтенсивна мюнхенська освіта» (Intensivstudium München).

Щодо видачі європейського додатку до диплома, Міністерство освіти і досліджень Німеччини передбачило видачу європейського додатку до диплома (Diploma Suppleme).

Підсумовуючи вищесказане, виконання Болонських угод в реформуванні системи вищої ветеринарної освіти можна оцінити на 80% (див. табл.).

Таблиця

**Вища ветеринарна освіта Німеччини
в світлі виконання Болонських угод**

№	Ключові позиції впровадження Болонської угоди в сферу вищої освіти	Виконання Німеччиною Болонських угод в сфері вищої ветеринарної освіти
1	Введення двоциклового навчання (Bachelor/Master)	-
2	Запровадження кредитної системи ECTS	+
3	Проведення атестацій і акредитацій	+
4	Підвищення мобільності	+
5	Покращення практичної підготовки студентів (введення «ротаційного року»)	+
6	Контроль якості освіти	+
7	Запровадження інноваційних технологій в навчальний процес	+
8	Видача європейського додатку до диплома (Diploma Suppleme)	-

Джерело: розроблено автором за даними [6]

Дотримання класичних канонів для таких напрямів як ветеринарія, медицина, юриспруденція, в принципі, не суперечить рішенням Болонського процесу. Болонський процес сам по собі не повинен передбачати уніфікації змісту освіти, його завдання – бути гнучким і багатоваріантним. Разом з тим не можна відкидати той факт, що запровадження 2-х-циклового навчання для фахівців ветеринарного

профілю в Німеччині (як це відбувається в Бельгії та інших європейських країнах) могло б дати деякі позитивні наслідки, а саме: студенти ветеринарного профілю після успішного завершення програми бакалаврату могли б вчитися на магістерських програмах інших спеціальностей тощо [9].

Список використаних джерел:

1. BMBF (2012, a) Die Umsetzung der Bologna-Reformen in Deutschland. Bundesministerium für Bildung und Forschung [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bmbf.de/de/7222.php>

2. EAEVE (2012, a). Annexe IV. List of the recommended essential competences at graduation: «day-one skills». European Association of Establishments for Veterinary Education [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.eaeve.org/fileadmin/downloads/sop/SOP_Annex4.pdf

3. Fischer M. Studie über die Ausbildung von Tierärzten in den Lebensmittelfächern – ein europäischer Vergleich: Dissertation zur Erlangung des Grades eines Doctor medicinae veterinariae (Dr.med.vet.) / Marianne Fischer. – Leipzig, 2010. – 146 s. 4. Martens H. Bologna Beschlüsse und tierärztliche Ausbildung / H. Martens // Deutsche Veterinärmedizinische Gesellschaft Forum. – 2006. – № 3. – S. 6-8.

5. Murauer K. Zur tierärztlichen Ausbildung in Deutschland und in Österreich Eine vergleichende Betrachtung unter besonderen Berücksichtigung der Verhältnisse an der Veterinärmedizinischen Universität Wien und an der Ludwig-Maximilian-Universität: Dissertation zur Erlangung des tiermedizinischen Doktorwürde der tierärztlichen Fakultät der Ludwig-Maximilian-Universität München / K.Murauer. – München, 2013. – 230 s.

6. Oehme Ch. Betrachtungen zum künftigen Bildungsprozess in der Veterinärmedizin unter Berücksichtigung des öffentlichen Gesundheitswesens: Dissertation zur Erlangung des Grades eines Doctor der Veterinärmedizin an der freien Universität Berlin / Ch. Ohme. – Berlin: Verlag: Mensch & Buch, 2003. – 158 s.

7. Schaller Ch. Vergleich des Studiums der Tiermedizin in München (Deutschland) und in Liège (Belgien): Dissertation zur Erlangung der tiermedizinischen Doktorwürde der Tierärztlichen Fakultät der Ludwig-Maximilians-Universität München / Ch. Schaller. – München, 2014. – 288 s.

8. Schoner W. The Fachbereich-Veterinärmedizin of Justus-Liebig-Universität, Giessen / W. Schoner // Tierärztliche Umschau. – 1999. – Vol. 54(7). – S. 392-397.

9. Stanzel S. Der anatomische Unterricht in der tierärztlichen Ausbildung an den deutschen Fakultäten: Dissertation zur Erlangung der tiermedizinischen Doktorwürde der Tierärztlichen Fakultät der Ludwig-Maximilians-Universität München / S. Stanzel. – München: Ludwig-Maximilians-Universität, 2012. – 149 s.